

॥ ज्योतिर्मय ॥

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

❑ पुणे

❑ वर्ष १ ले

❑ अंक २६९ वा

❑ मंगळवार दि.२३ डिसेंबर २०२५

❑ पाने ४

❑ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

सामान्य माणसाला न्याय मिळतो काय?

– प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

कायद्याने सामान्य माणसाला न्याय मिळतो काय? अर्थात होय, पण ते कागदावर.कायद्याने सामान्य माणसाला न्याय मिळतो, कारण कायदा सर्वांसाठी समान आहे आणि प्रत्येकाला समान हक्क देतो; पण प्रत्यक्षात न्याय मिळणे हे कायदेप्रणालीतील अडथळे (जसे की वेळ आणि खर्च) आणि त्याचा वापर करण्याच्या क्षमतेवर अवलंबून असते, त्यामुळे न्याय मिळतोच असे नाही, पण न्याय मिळवण्याची तरतूद कायद्यात आहे.कायदा हेच सांगत असते.मात्र वस्तुथिती काही वेगळीच असते.कायदा मोठ्यांचेच ऐकतो..असे आज खेदाने म्हणावे लागत आहे. उच्च न्यायालयाने आमदार माजी मंत्री माणिकराव कोकाटे यांचे शिक्षा कायम जरी राखली असली तरी मात्र त्यांची अटक ठरली उच्च न्यायालयाने त्यांना जामीन दिला. कोकाटे यांना जामीन मिळण्यात विलंब ही लागला नाही. कोकाटे यांच्या ठिकाणी एखादी सामान्य किंवा गरीब व्यक्ती असता तर ?

गरीब व्यक्तींना जामीन मिळण्यास विलंब होतो कारण आर्थिक अडथळे, जामीनदाराची गरज आणि कायदेशीर प्रक्रियेतील गुंतागुंत यामुळे त्यांना जामीन मिळणे कठीण होते, अनेकदा जामिनाची रक्कम भरता येत नाही किंवा जामीनदार मिळत नाही, ज्यामुळे त्यांना तुरुंगात राहावे लागते. खोटे प्रतिज्ञापत्र सादर करून आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी असलेल्या सरकारी गृहनिर्माण योजनेच्या लाभ प्रकरणी माजी मंत्री माननीय राव कोकाटे यांचा प्रथमदर्शनी सहभाग स्पष्टपणे सिद्ध झाल्याचे निरीक्षण नोंदवत मुंबई उच्च न्यायालयाने त्यांची दोषसिद्धी स्थगित करण्यास स्थान नकार दिला मात्र न्यायालयाने त्यांच्या दोन वर्षांच्या कारावासाच्या शिक्षेला स्थगिती देत त्यांना तात्पुरता दिलासा दिला. व लागलीच जामीन देखील दिला.माणिकराव कोकाटे यांच्या १९९५ च्या फसवणूक प्रकरणी शिक्षेचा निकाल लागण्यासाठी सुमारे ३० वर्षे लागली.आता त्यांना जामीन मिळाला शिक्षा कधी भोगणार? १९९५ मध्ये कमी उत्पन्न गटातील () सरकारी सदनिका मिळवण्यासाठी माणिकराव कोकाटे आणि त्यांच्या भावाने बनावट कागदपत्रे सादर केली होती. निकाल लागायला ३० वर्षे लागली.

फेब्रुवारी २०२५ मध्ये नाशिकच्या ट्रायल कोर्टाने त्यांना दोषी ठरवून २ वर्षांची शिक्षा सुनावली. भारतातील न्यायालयीन प्रक्रिया...नेत्यांचे वाढते प्रस्थ,सरकारी दबाव,न्यायालयीन निर्णयावर कायद्याची तत्वे, न्यायाधीशांची वैयक्तिक मूल्ये व विश्वास, कायदेशीर दृष्टान्त, सामाजिक–राजकीय प्रभाव, आणि केसच्या दूरगामी परिणामांसारखे घटक परिणाम करतात, ज्यात कायद्याचे ज्ञान, अनुभव, मानसिक घटक आणि सामाजिक पाश्र्वभूमी महत्त्वाची ठरतात, ज्यामुळे न्यायप्रक्रियेत गुंतागुंत निर्माण होते. या गोष्टी न्यायालयीन निर्णयावर प्रभाव टाकणाऱ्या ठरतात.यामुळे सामान्य माणूस न्याय मिळण्यापासून खूप दूर असतो.भारतीय संविधान (कलम १४) नुसार, कायद्यासमोर सर्व नागरिक समान आहेत आणि त्यांना कायद्याचे समान संरक्षण मिळते, ज्यामुळे कोणासोबतही भेदभाव केला जात नाही.मात्र ग्राउंड लेव्हल वर परिस्थिती काही वेगळीच असते. न्यायालयांवर असलेला ताण, अपुरे मनुष्यबळ आणि काहीवेळा न्यायव्यवस्थेतील भ्रष्टाचार यांसारख्या समस्यांमुळे न्याय मिळवणे कठीण होऊ शकते. कायदा हे न्यायाचे एक साधन आहे आणि ते सामान्य माणसाला न्याय मिळवून देण्यासाठीच आहे, परंतु व्यवहारात अनेक अडथळे येतात, ज्यावर मात करण्यासाठी कायदेशीर मदतीची आणि न्यायव्यवस्थेतील सुधारणांची गरज आहे.

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य छत्रपती संभाजीनगर – छत्रपती संभाजीनगर येथे रविवारी, २१ रोजी मराठवाडा साहित्य परिषदेच्या कार्यकारिणीची बैठक झाली. या बैठकीत ज्येष्ठ कवी फ. म. शहाजिंदे यांची शांतीवन ता. शिरूर कासार, जि. बीड येथे होणाऱ्या ४५ व्या मराठवाडा साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षपदी एकमताने निवड करण्यात आली. ४५ व्या मराठवाडा साहित्य संमेलनासाठी शांतीवनचे संस्थापक दीपक नागरगोजे यांचे निमंत्रण होते. त्यांच्या शांतीवन प्रकल्प आर्वी, ता. शिरूर कासार या सेवाभावी संस्थेत एप्रिल महिन्यात होईल. फ. म. शहाजिंदे यांची निधर्मी,

आदम, ग्वाही, झोंबणी, शेतकरी इत्यादी कवितासंग्रह; मी तू ही कार्टूंबरी तर सारांश, इत्यर्थ, शब्दबिंब इत्यादी समीक्षाग्रंथ, वाकळ, प्रत्यय, अनुभव हे लेखसंग्रह; मराठवाड्यातील कविता, पुरचुंडी, मूठभर माती : आशय व अन्वयार्थ, मुस्लिम मराठी साहित्य : प्रेणा आणि स्वरूप ही संपादने प्रसिद्ध आहेत. यापूर्वी ते पाचवे मराठवाडा युवक साहित्य संमेलन, वाकुळणी, जि. जालना, पहिले मुस्लिम मराठी साहित्य संमेलन, सोलापूर, अकरावे अंकुर साहित्य संमेलन, लोणार, जि. बुलडाणा, पहिले लातूर जिल्हा मराठी साहित्य संमेलन, निलंगा जि. लातूर, पाचवे पुरोगामी मराठी साहित्य

संमेलन, कंधार जि. नांदेड, तिसरे शेकोटी साहित्य संमेलन, धारगळ, गोवा इत्यादी साहित्य संमेलनांची अध्यक्षपदे त्यांनी भूषविलेली आहेत.

आपल्या लेखनासाठी त्यांना विविध साहित्य संस्थांचे पुरस्कार प्राप्त झालेले आहेत. त्यात कवी केशवसुत काव्य पुरस्कार, यशवंतराव चव्हाण स्मृती समारोह समितीचा अंबाजोगाई साहित्य पुरस्कार, हमीद दलवाई साहित्य पुरस्कार (मुंबई), मारुती मगर साहित्य सेवा पुरस्कार (लातूर), तुका म्हणे साहित्य पुरस्कार, (बुलडाणा), शिक्षकरत्न पुरस्कार (मुंबई), सुशीलकुमार शिंदे साहित्य गौरव पुरस्कार (सोलापूर) इत्यादींचा समावेश आहे. त्यांच्या दीर्घ वाङ्मयीन लेखनाचा विचार करून या ४५ व्या मराठवाडा साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षपदी

त्यांची एकमताने मराठवाडा साहित्य परिषदेने निवड केली आहे. या बैठकीस अध्यक्ष प्राचार्य कौतिकराव ठाले-पाटील, उपाध्यक्ष डॉ. आसाराम लोमटे, कार्यवाह डॉ. दादा गोरे, कोषाध्यक्ष डॉ. रामचंद्र काळुखे, सहकार्यवाह डॉ. गणेश मोहिते, डॉ. दीपा क्षीरसागर व कार्यकारिणी सदस्य कुंडलिक अतकरे, प्रा. किरण सगर, दागडू लोमटे, देवीदास फुलारी, डॉ. हेमलता पाटील, डॉ. ऋषिकेश कांबळे, डॉ. संजीवनी तडेगावकर, सरोज देशपांडे, संजीव कुलकर्णी, सुभाष कोळकर, विलास सिंदगीकर, डॉ. समिता जाधव, श्रीधर नांदेडकर, डॉ. हंसराज जाधव, डॉ. दिलीप बिस्ते, प्रभाकर साळगावकर, मोहिब कादरी आदी उपस्थित होते.

वेटर-सर्व्हर...

अन्नपदार्थ वाढतात त्यांना वेटर म्हणतात. तो मुलगा या हॉटेलमध्ये वेटरचं काम करतोय’ कृष्णाच्या चेहऱ्याकडे, त्याच्या डोळ्यांकडे बघून आता कुठलातरी मोठा बॉम्ब फुटणार आहे याची मला कल्पना आलीच. तो शांत बसला की काहीतरी मोठं वादळ त्याच्या मनामध्ये सुरू आहे एवढं मी त्याला नक्कीच ओळखत होते

अपेक्षेप्रमाणे काही वेळांनंतर त्याचा प्रश्न आला, ‘आई, आपण मागवलेलं जेवण कधी येणार?’ मी म्हटलं

, ‘अरे इथं थोडी वाट बघावी लागते तोपर्यंत आपण गप्पा मारूयात की’ साहजिकच कृष्णाचा पुढचा प्रश्न तयार होता. ‘तो दादा वेटर आहे का नक्की?’ मी म्हटलं ‘हो’. मग त्यानं विचारलं, ‘मग आपण का वाट बघतोय जेवणाची?’

मला काही समजलं नाही म्हणून मी त्याला परत विचारलं की ‘नक्की काय म्हणायचं आहे तुला?’ तो म्हणाला ‘आपण वाट बघतोय म्हणजे आपण वेटर झालो ना?’

तरीही मला समजलं नाही मग तो मला समजुतीच्या सुरात म्हणाला ‘आई, मला सांग, इंग्रजीमध्ये वेट म्हणजे काय?’ म्हटलं ‘वाट बघणं’. लगेच त्याचा पुढचा प्रश्न आलाच. ‘मग वाट बघणा-याला इंग्रजीमध्ये काय म्हणतात?’ त्याच्या विचारांची दिशा आता मला समजली होती आणि मी अवाक् झाले. त्याचं असं म्हणणं होतं की जो वाट बघतो तो वेटर. आम्ही जेवणाची वाट बघत होतो म्हणून आम्ही चौघं तिथं वेटर होतो. मला हसावं की नक्की काय प्रतिक्रिया द्यावी हेच कळेना. आणि मग मी त्याला विचारलं ‘मग ज्याला इथं वेटर समजतात त्याला काय म्हणायचं?’ तर तो म्हणाला, ‘तो आपल्याला जेवण वाढतोय की नाही? मग तो सर्व्हर झाला. कारण सर्व्हर म्हणजे वाढणं. बरोबर की नाही?’

त्याचं हे लॉजिक ऐकून आम्ही तिघेही हसायला लागलो आणि गणेशही आमच्या हसण्यात सामील झाला

या घटनेमध्ये आधी वैष्णवीचा विचार केला तर, तिची प्रतिक्रिया ही तिच्या भावनिक प्रगल्भतेचं द्योतक आहे. किशोरवयात ‘इमेज’, ‘लाज’, ‘आपण कसे दिसतो’ आपल्या वर्गमैत्रिणीसमोर आपण कसं उभं रहायचं, कसं बोलायचं, कपडे कोणते वापरायचे याविषयी मुलामुलींमधे अतिशय संवेदनशीलता असते. अशा वेळी वर्गमित्राला वेटरच्या भूमिकेत पाहून अनेक मुलंमुली गोंधळतात किंवा मुद्दाम दुर्लक्ष करतात. पण वैष्णवीने उभं राहून त्यांच्याशी आदराने संवाद साधला. यातून तिच्या मनात माणसाच्या कामापेक्षा माणूस महत्त्वाचा आहे, ही धारणा रुजलेली दिसते. ही धारणा अचानक तयार होत नाही; ती घरात मिळणाऱ्या वागणुकीतून नकळत मनात बिंबते. ही गोष्ट नक्कीच ती तिच्या बाबांकडून शिकलीय. गणेशच्या वर्तनात आत्मसन्मान आणि वास्तवाचं भान यांचा सुंदर समतोल दिसतो. तो परिस्थिती लपवत नाही, अपराधी भावही बाळगत नाही. ‘‘श्रमाला प्रतिष्ठा असते’’ हे मूल्य त्याने केवळ ऐकलेलं वाचलेलं नाही, तर ते तो जगत होता. किशोरवयात

स्वतःच्या आयुष्याची जबाबदारी स्वीकारणं ही गोष्ट मानसिक धैर्य दर्शवते. वैष्णवीच्या सहज आणि आदराने वागण्यामुळे त्याच्या मनातला संभाव्य न्यूनगंड नाहीसा झाला. दोघांनीही आपापल्या कृतीतून एकमेकांप्रती आदर व्यक्त केला. कृष्णाचं मनोविश्व मात्र वेगळंच होतं तेव्हा. तो संकल्पनांच्या पातळीवर विचार करणारा बालक होता. त्याच्यासाठी ‘वेटर’ हा सामाजिक दर्जा नसून शब्दाचा शब्दशः अर्थ आहे. त्याचं तर्कशास्त्र निरागस पण अच्यंत प्रामाणिक आहे. भाषा, अर्थ आणि वास्तव यांचा तो स्वतःच्या पद्धतीने मेळ घालतो. त्याचा प्रश्न समाजातील

श्रेणी व्यवस्थेला नकळत छेद देतो जो वाट बघतो तो वेटर, जो वाढतो तो सर्व्हर! हे बालमनाचं तर्कशास्त्र आहे. आई म्हणून माझ्याही मनातली अस्वस्थता, निरीक्षण आणि शेवटी आलेलं समाधान फार वेगळं. आपण दिलेले संस्कार प्रत्यक्षात कसे उतरतात, याची ही जणू तपासणीच होती. या घटनेतून मला कोणता मोठा उपदेश द्यायचा नाही; पण अशा वागण्यातून माणुसकी, समज आणि समता सहज उलगडते. म्हणूनच हा प्रसंग केवळ विनोदी न राहता अंतर्मुख करणारा ठरतो.

वास्तुशास्त्र पेंटिंग

लघुलेख -१२२

आजच्या लेखात आपण 'अनुराधा' नक्षत्राची देवता "मित्र" ची माहिती जाणून घेवुयात. 'मित्र' हे सूर्यनारायणाचेच एक नांव आहे. 'मित्र' हा नेहमीच कल्याण करणारा असतो. ऋग्वेदातील मित्र सुक्तात, 'मित्र' लोकांना एकत्र करतो. सर्वाना उद्योगशील बनवतो. आकाश व पृथ्वी यांचे भोजन करतो. सूर्य मार्गाचे नियमन करतो. शेतकऱ्यांना मदत करतो.

'ज्येष्ठा' नक्षत्राची आराध्य देवता 'इंद्र' आहे. १२ आदित्यांपैकी ११ वा 'इंद्र' आहे. 'इंद्र' हा बलवान, सुंदर, कणखर व बळकट शरीरयष्टीचा आहे. त्याची बुद्धिमत्ता तीक्ष्ण आहे. तो उदार आणि धन देणारा देव आहे. 'मूळ' नक्षत्राची देवता "निऋती" आहे. 'निऋती' हा दक्षिण व पश्चिम दिशेचा दिक्पाल आहे. या देवतेच्या नांवा वरूनच 'नैऋत्य' या दिशेचं बनलेले आहे. 'निवृत्ती' हा राक्षसांचा अधिपती असून 'रक्षकुट' पर्वतावर रहातो. त्याच्या हातात तलवार असून तो गाढवावर बसलेला आहे. 'पूर्वाषाढा' नक्षत्राची देवता 'उदक' किंवा 'आप' आहे. जल व नदी ला वैदिक अर्थ "आप" नावाने ओळखतात. 'आप' हे शुद्ध, मधुर व निर्दोष असून ते आकाशातून बाहेर पडून समुद्रात वाहत जाते. तो रोग निवारक असून याने सर्व जंगम सृष्टी उत्पन्न केली आहे. अशी वैदिक धारणा आहे. 'उत्तराषाढा' नक्षत्राची देवता "विश्वेदेव" आहे. "विश्वदेव" आणि "वैश्वेदेव" यांत फरक आहे. सर्व देवतांचे प्रतिनिधित्व "विश्वेदेव" करतात. 'श्रवण' नक्षत्राची देवता "भगवान श्री विष्णु" आहेत. ही देखील वैदिक देवता आहे. विष्णुचे मुळचे रूप पक्षीरुप होते. म्हणून याचे एक नांव 'सुपर्ण' आहे. 'गुरुत्मान' असेही एक नांव आहे. श्री विष्णु, वंध्य स्त्रिया ठिकाणी गर्भ संभव निर्माण करतो. गर्भाचे रक्षणही करतो. "धनिष्ठा" नक्षत्राची देवता 'वसु' (गंधर्व) आहे. 'गंधर्व' ही एक योनी आहे. 'गंधर्व' अर्थात 'वसू' हे पृथ्वीवर वास्तव्य करणारे देव मानलेले आहेत. पृथ्वीचं दुसरं नांव देखील 'वसू' आहे. आकर्षक, सुगंधी वस्त्रे परिधान करणारी ही देवता आहे. आठ देवतांच्या समूहाला "वसू" किंवा "अष्टवसु" म्हणतात. द्रोण, प्राण, ध्रुव, अर्क, अग्नि, दोष, वसू व विभावसु हे ते आहेत. चैत्र महिन्यात 'अष्टवसुंचे' व्रत करावे आणि दुग्धाहार करावा. असे सांगितले आहे.पुढील लघुलेखा ने "वास्तुशास्त्र पेंटिंग" या दीर्घ लेखमालेची सांगता होणार आहे.

क्रमशः

द्वारा एस्.व्ही.एस्. कला प्रतिष्ठान

डॉ. गजानन शेपाळ : 98691 30238

जात्यावरच्या ओव्या.....

देवा कोणी म्हणे,
देव कोणी रे पाहीला?
पानोपानी रानोमाळी
वारा बनून वाहीला ॥४०९॥

देव आहे कसा?
इचारन मुखार्च,
अरे,नारळाच पाणी
झाडावरल्या झर्याच ॥४१०॥

©® सौ. मनोरमा बोरडे
छत्रपती संभाजी नगर
मो. 70207 33758

वारसा : काय आणि कितीचा

ज्योतिर्मय 🌹 साहित्य

फार थोड्या व्यक्ती अशा असतात की ज्यांच्या बाबतीत काय आणि किती दोन्हींचे मूल्य अपरंपार असते. सुधा मूर्ती आणि नारायण मूर्ती, जे आर डी टाटा आणि रतन टाटा. यांच्यासारख्या व्यक्तींच्या संपत्तीचे मूल्य तर कित्येक कोटींच्या घरात जातेच पण त्यांनी आयुष्यभर ज्या मूल्यांचा पाठपुरावा केला, ती मूल्ये चिरंतन आहेत. सर्वांसाठीच मार्गदर्शक आहेत.

रवींद्रनाथ टागोर, पु. ल. देशपांडे यांच्यासारखे अनेक थोर साहित्यिक होऊन गेले. त्यांनी कदाचित खूप काही मागे ठेवले नसेल. म्हणजे सर्वसामान्यांच्या भाषेत किती . पण काय मागे ठेवलं याला निश्चितच महत्त्व आहे. त्याचं मोजमाप किती ची फुटपट्टी लावून आपल्याला करता येणार नाही. त्यांनी मागे ठेवला आहे तो मूल्यांचा वारसा ! त्यांनी मागे ठेवलं आहे ते जीवन जगण्याचं सौंदर्य ! या जन्मावर या जगण्यावर शतदा प्रेम करावे असं मंगेश पाडगावकर सांगतात. पण ते का करायचं आणि कसं करायचं याचंही उत्तर त्यांच्यासारखे साहित्यिक आपल्या साहित्यातून देत असतात. ते आपल्याला माणसात देव शोधायला सांगतात. हाच त्यांचा वारसा आहे. त्यांची समृद्धी नोटांत मोजता येत नाही. ती असते त्यांच्या शब्दांत, स्वभावात आणि आचरणात.

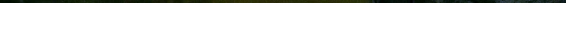
लता मंगेशकरांनी लाखो हृदयांना आपल्या सुरांनी जो आनंद प्रदान केला त्याची किंमत करता येईल का ? त्यांच्या संपत्तीचे मूल्य होऊ शकेल पण त्यांचा वारसा ? त्याचे मूल्य अमूल्य आहे. स्वरांची साधना, शुचितेची शिस्त, कलेप्रतीची निष्ठा आणि समर्पण, स्वभावातील नम्रता आणि ऋजुता याची मोजदाद किती

उगवतीचे रंग

विश्वास देशपांडे
चाळीसगाव
मो.९४०३७४९३९२

आणि कशी करणार ? आज त्यांच्या पुढच्या पिढीतही हीच परंपरा जपली जाते.

हाच खरा वारसा. थोर समाजसेवक बाबा आमटेंनी आपल्या सेवेचा वारसा मागे ठेवला आहे. तो त्यांच्या मुलांनी चालवला. आज त्यांची तिसरी पिढी सुद्धा तोच वारसा चालवते आहे. कित्येक कुटुंबांनी मुलांसाठी कोटींचा ठेवा ठेवलेला नसतो, पण त्यांनी ठेवलेला असतो ज्ञानाचा ठेवा, ग्रंथभांडार आणि संस्कारांची बीजे. ही बीजे एकदा उगवली की छाया देतात पिढ्यानपिढ्या ! आणि कोणताही वारसा नीट समजून घेण्यासाठी एकच तराजू पुरतो. काय ते स्वतःसोबत

घेऊन गेले, आणि काय मागे ठेवून गेले. शेवटी जग विसरतं

किती आणि आठवत राहतं ते काय.

धनाचे रूप पाण्यापरी, कधी तरी जातेच वाहून

मूल्यांचे दीप मात्र तेवत राहतात, वर्षानुवर्षे

आणि उजळतात वाटा आयुष्याच्या.

ज्यांना किती आणि काय चे हे गणित समजले, त्यांचा वारसा आयुष्यभर दरवळत राहतो, सुगंधासारखा !

ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः

दासबोध स्तवन

उज्वला धर्माधिकारी,
पुणे, मो. ७५८८२ ३५६४६

अनिर्वाच्यनिरूपण

ज्योतिर्मय 🌹 साहित्य

पण हा केवळ भ्रम असतो. दृश्याचा अनुभव लयाच्या अनुभवात विरतो. शुन्याच्यापलीकडे अनुभव अनुभवरूपतेमध्ये विरून जातो. ‘‘मी अनुभव घेतो’’ या स्वप्नातच असतो.

५० च्या पुढच्या ओव्यात तर ‘‘अनिर्वाच्यनिरूपण’’चा थोडक्यात साराश सांगितला आहे. तो पुढील प्रमाणे .

तू जागा झाला आहे पण तुझे स्पन्न अजूनही पूर्ण झाले नाही. ‘‘मी तो आजन्मा आहे’’ असे तू स्वप्नात म्हणतो. याचा अर्थ तुझ्या जागेपणात स्वप्नाची महती संपत नाही. यालाच तर सहजस्थिती म्हणतात. सहजस्थिती असते यालाच ‘‘विवेकाचा पाया’’ म्हणतात. कोणत्याही बाबतीत सहजस्थिती, विवेक, वैराग्याची जाणीव नेणीव, जागृत पणे डोळसपणे सर्वांवर समाधान मानावे ही तर विवेकाची ओळख आहे.

श्री राम जय राम जय जय राम
जय जय रघुवीर समर्थ
समास १० वा समास, दशक ६ वा समास

॥ अभंग-माधव ॥

माधव मनोहर जोशी
दादर, मुंबई.
मो. 9833159630

◆ अक्षर खेळ ◆

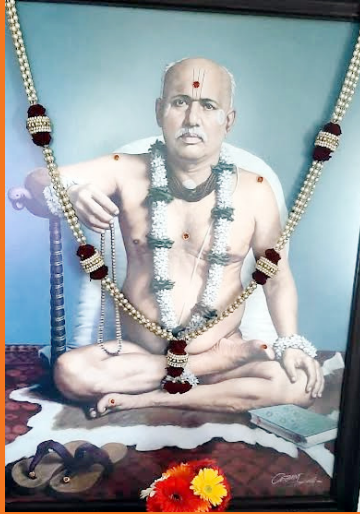
मी साधा माणूस । खेळतो अक्षरे ।
जनांसी आवडे । माझे खेळ ॥१॥
कर्ता करविता । असे तो ईश्वर ।
मी एक पामर । इहलोकी ॥ २॥
लोभ मजवरी । असाच असू द्या ।
सकळा मिळू द्या । सुख शांती ॥३॥
माधव हा म्हणे । नांदो सुख शांती ।
सकल जगती । सदोदित ॥४॥

लघु
बोधकथा

स्वार्थी मांजर

एका मांजराने आपल्या मालकाचा आवडता पोपट मारून खाल्ला. तेव्हा मालकाने, ‘ते मांजर दिसले तर मारून टाकीन’ असे रागाने म्हटले. ते ऐकताच मांजर इतके घाबरले की ह्या प्रसंगातून देवाने आपल्याला वाचविले तर पुढे आपण कोणताही पक्षी कधीही मारून खाणार नाही अशी प्रतिज्ञा केली. थोड्या वेळाने दिवाणखाण्याच्या खिडकीतून एक वटवाघूळ अचानक आत आले ते पाहून असल्या मोह उत्पन्न करणाऱ्या प्रसंगी कोणत्या प्रकारचे वर्तन करावे हा प्रश्न मांजराला पडला. एकीकडे भूक व दुसरीकडे प्रतिज्ञाभंग होण्याची भीती अशा पेचात ते सापडले असता काही वेळाने आपली भूक भागविण्याची एक युक्ती त्याला आढळून आली. वटवाघूळाकडे पाहून ते आपल्याशीच म्हणाले, ‘हा पक्षी आहे असं जर मानलं तर केलेल्या प्रतिज्ञेप्रमाणे याला हात लावण्याचा अधिकार मला नाही, पण याच्या तोंडाचं उंदराच्या तोंडाशी इतकं साम्य आहे की, याला मारून खाण्याचा अधिकार मला आहे.’ इतके बोलून तिने त्या वटवाघूळाला खाऊन टाकले. तात्पर्य - स्वार्थ साधण्याची वेळ आली असता लबाड लोक आपली प्रतिज्ञा युक्तीने गुंडाळून ठेवतात.

श्री ब्रह्मचैतन्य
गोंदवलेकर महाराज

ज्योतिर्मय 🌹 साहित्य

जोंवर धरिली जगाची आस । तोंवर परमात्मा दूर खास ॥ परमात्म्याची प्राप्ति । न होई राखता विषयासक्ति ॥ जग विषयाकार राहिले । तेथे प्रेम केले तरी घातासी आले ॥ विषयी एकजीव झालो जाण । सुटता न सुटे आपण जाण ॥ मान, अपमान, जगाचे सुख-दुःख । हे स्वार्थाचेच

जेथे भगवंताचें नामस्मरण तेथे सर्व संतांचें ठाण

मूळ आहे जाण ॥ अभिमानात परमात्म्याचे विस्मरण। हें जीवपणाचें मुख्य लक्षण॥ सुख-दुःख, विपत्ति - आपत्ति,। ही माया प्रपंचाची ओहोटी भरती॥ आत्मनिश्चय बाणल्यावांचून। माया न हटे न सुटे जाण॥ आता करी शूर मन। मायेसी हटवावे आपण॥ जैसं जैसं बाहेर दिसलें। त्याचें बीज आपणाशीच उरलें।। एकच वस्तूची ओळखण जाण । पूर्ण होते समाधान॥ ज्याच्यांत मानावें मी सुख। त्याच्यातच उद्धवतें दुःख॥ नराचा होय नारायण। जर न चुकला मार्ग जाण॥ जेथे ठेवावी आस। त्याचे बनावें लागतें दास॥ देह तो पंचभूतांचा। त्याचा भरवसा न मानावा फारसा॥ मी तुम्हांस सांगतों हित। दृश्यांत न ठेवावें चित्त॥ दृश्य वस्तु नाशिवंत असते। भगवत्कृपेने समाधान येतें॥

परिस्थिति नसे बंधनास कारण। असे आपलेच मनाची ठेवण ॥ देवास पाहावें ज्या रीतीनें। तसाच तो आपणास दिसतो जाण॥ विषयाचा नाही झाला जोंवर त्याग। तोंवर रामसेवा नाही घडत सांग॥ आपलें

आत्यंतिक हित। हेंच खरा स्वार्थ जाण॥ चित्तीं जे विषयापासून सुटले। ते आनंदासी आले॥ रामानम प्रेमयुक्त चाले धणी। त्यासी म्हणती ब्रह्मज्ञानी ॥ द्रव्यदारावर्जित जाण। ही खरी संताची खूण॥ सृष्टि पाहावी भगवदाकारी । प्रेम ठेवील त्याचेवरी। त्याला नाही दुसरी सरी ॥ आल्यागेल्यास द्यावे अन्नदान। मुखांनें भगवंताचें नाम। हृदयांत रामाची प्रीति। यासच थोर म्हण्ताती जीवन्मुक्ति ॥ न धरावी जगाची आस। तोच होऊ पाहे रामदास॥ नामांत संत । नामीं भगवंत ॥ वृत्ति राखावी अत्यंत शांत । हेंच संताचें मुख्य लक्षण जाण ॥ जेथे भगवंताचें नामस्मरण । तेथे सर्व संतांचें ठाण॥ अंगरबत्ती जळून गेली। परि सुवासाने राहिली। तैसे रामचरणी झाले जे लीन । तेच खरे जिवंत जाण ॥ संतचरणीं झाला लीन । त्याला भाग्यास नाही दुजें उणें। संताची संगति । भगवन्नामानें साधते ॥ देहासकट माझा प्रपंच । रामा केला तुला अर्पण ॥ ऐसें वाटत जावें चित्तीं । कृपा करील रघुपति ॥

आरोग्य संजीवनी

खोकला

ज्योतिर्मय 🌹 साहित्य

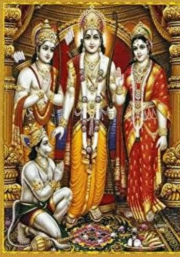
वात-कफाचा खोकला खोकला झाल्यावर तो वातप्रधान म्हणजे कोरडा असल्यास खोकताना फुटक्या भांड्याप्रमाणे आवाज येतो. बऱ्याच वेळा खोकला आल्यावर थोडा कफ पडतो आणि नंतर ढास थांबते. कफप्रधान म्हणजे ओला खोकला असल्यास खोकताना कफ सुटत असतो. तो वारंवार थुंकून टाकावा लागतो. ऋचित थोडा दम लागतो. बारीक ताप येणं किंवा अंग दुखणं यासारखी लक्षणं उत्पन्न होतात. आवाज बसणं, खोकून तोंडाला कोरड पडणं, थकवा जाणवणं यासारखी लक्षणं दिसतात. कोरडा खोकला होतो. त्याला डांग्या खोकला म्हणतात.

कफाच्या खोकल्यावरचा इलाज कफप्रधान खोकला असल्यास सुंठ, मिरी, पिंपळी यांचं चूर्ण मधातून चाटवावं. सुंठ टाकून उकळलेलं पाणी प्याल्यानं खोकला आणि कफ कमी होतो. अडुळसा या वनस्पतीचा रस काढून त्यात मध टाकून किंवा त्याचा काढा करून पाजल्यास खोकला कमी होतो. कोरफड भाजून त्यातील गर काढून त्यात मध मिसळून चाटवल्यास खोकला कमी होतो. दालचिनी पावडर मधातून वारंवार

चाटवावी त्यानं खोकला कमी होतो. द्राक्षासव, कुमार आसव, अडुळसा सिरप, पिंपलासव ही बाजारात मिळणारी औषधे उपयुक्त आहेत. छातीला तीळ तेल आणि सैंधव एकत्र करून मॉलिश करावी आणि गरम पाण्याच्या पिशवीनं आणि कपड्यानं शेक द्यावा. दोन चमचे तुळशीचा रस आणि एक चमचा आल्याचा रस आणि मध असं चाटण द्यावं किंवा तुळशीचा काढा करून प्यावा. यामुळे खोकला कमी होतो. गवती चहाचा काढा करावा. त्यात सुंठ, पिंपळी, दालचिनी, मिरी आणि गूळ टाकून एक कपभर काढा पाजावा. कफ खोकला आणि सर्दी कमी होते. वेलदोडे आणि लवंग तव्यावर भाजून त्याची राख मधातून चाटवल्यास कफ खोकला त्वरित

संकलन –
डॉ. प्रमोद ढेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क – ९२ ७९ ६६९ ६६९

कमी होतो.
कोरड्या खोकल्यावरचे उपाय कोरडा खोकला किंवा वातप्रधान खोकला असल्यास खोबरेल तेल, तीळाचं तेल

श्रीरामचरितमानस

विद्यावाचस्पती
चंद्रहास शास्त्री सोनपेठकर
मो. 98500 74418

ज्योतिर्मय 🌹 साहित्य

मन निरोगी ठेवण्याची आवश्यकता

मानवी जीवनात शरीराइतकेच मनालाही अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. शरीराचे आरोग्य बाह्य उपचारांनी काही प्रमाणात सुधारता येते; पंतु मन रोगट असेल तर शरीर निरोगी राहू शकत नाही. मन हे विचारांचे, भावनांचे आणि वृत्तींचे केंद्र असल्याने त्याची अवस्था संपूर्ण जीवनप्रवाह ठरवते. चिंताग्रस्त, असंतुलित आणि असमाधानी मन सतत ताण निर्माण करते; आणि हाच ताण पुढे शारीरिक रोगांचे रूप धारण करतो. म्हणूनच मन निरोगी ठेवणे ही केवळ मानसिक गरज नसून आरोग्यपूर्ण जीवनाची मूलभूत अट आहे.

मन निरोगी असेल तर विचार स्पष्ट होतात, निर्णय योग्य घेतले जातात आणि परिस्थितीशी सामना करण्याची शक्ती वाढते. संयम, विवेक, समाधान आणि सकारात्मक दृष्टीकोन यामुळे मन बळकट होते. उलट क्रोध, मत्सर, लोभ, भीती आणि अहंकार यामुळे मन सतत अस्थिर राहते. ही अस्थिरता माणसाच्या वर्तनात, नातेसंबंधांत आणि कार्यक्षमतेत अडथळे निर्माण करते. त्यामुळे मानसिक आरोग्य बिघडल्यास जीवनाचा समतोल ढासळतो.

मन निरोगी ठेवण्यासाठी आत्मपरीक्षण, योग्य विचारसरणी, संतुलित जीवनशैली आणि आध्यात्मिक मूल्यांची जोपासना आवश्यक आहे. प्रार्थना, ध्यान, स्वाध्याय, सत्संग आणि सेवाभाव यामुळे मन शुद्ध व शांत होते. अपेक्षांचे ओझे कमी करणे, स्वीकारभाव ठेवणे आणि कृतज्ञतेची भावना जोपासणे हेही मनाच्या आरोग्यास पोषक ठरते. अशा प्रकारे मन निरोगी असेल, तर शरीर, संबंध आणि संपूर्ण जीवन आपोआपच निरोगी व संतुलित होते.

आयुर्वेद आणि आधुनिक सायकोसोमॅटिक विज्ञानानुसार, आपले मन आणि शरीर यांचा जवळचा संबंध असतो. जेव्हा आपण सतत नकारात्मक भावना अनुभवतो, तेव्हा त्याचा थेट परिणाम आपल्या शरीरातील अवयवांवर आणि रोगप्रतिकारक शक्तीवर होतो.

कोणत्या भावनेचा कोणत्या अवयवावर किंवा आजारावर परिणाम होऊ शकतो, याची माहिती खालीलप्रमाणे आहे:

१. राग (अँगर)

सतत रागवल्यामुळे शरीरात पित्त वाढते आणि रक्ताभिसरणावर ताण येतो.

संबंधित आजार: उच्च रक्तदाब (), हृदयविकार, डोकेदुखी आणि यकृताच्या () तक्रारी.

२. चिंता आणि विचार (वरी अँड ओव्हरथिंकिंग)
जास्त विचार केल्यामुळे पचनशक्तीवर परिणाम होतो.

संबंधित आजार: अपचन, गॅसेस, अल्सर, पोटाचे विकार आणि प्लीहा (स्प्लेन) कमकुवत होणे.

३. भीती (फिअर)

भीतीचा थेट परिणाम आपल्या मूत्रपिंडावर () आणि एड्रेनल ग्रंथींवर होतो.

संबंधित आजार: किडनी स्टोन, वारंवार लघवीला होणे, कंभरदुखी आणि हाडांचे विकार.

४. दुःख आणि शोक (ग्रीफ अँड सॅडनेस)
दीर्घकाळ टिकणारे दुःख फुफ्फुसांच्या कार्यक्षमतेवर परिणाम करते. संबंधित आजार: दमा, श्वास घेण्यास त्रास होणे, खोकला आणि त्वचेचे विकार.

५. ताणताणव (स्ट्रेस)
मानसिक ताणामुळे शरीरात कोर्टिसोल नावाचे संप्रेरक वाढते, जे आरोग्यासाठी घातक ठरू शकते.

संबंधित आजार: मधुमेह (डायबेटिस), निद्रानाश, थायरॉईडच्या समस्या आणि रोगप्रतिकारक शक्ती कमी होणे.

असेही उल्लेख आढळतात.

एकंदर, गोस्वामी तुलसीदासांनी श्रीरामचरितमानसमध्ये मांडलेले मनोविकारांचे विश्लेषण आजच्या काळात अत्यंत समर्पक ठरते. मोह, काम, लोभ, क्रोध, अहंकार आणि मत्सर हे केवळ नैतिक दोष नसून मानवी जीवनाला ग्रासणारे सूक्ष्म रोग आहेत, हे या दोह्यांतून स्पष्ट होते. आधुनिक मानसशास्त्र व आयुर्वेदही मन-शरीराच्या या परस्परसंबंधास दुजोरा देतात. बाह्य उपचारापेक्षा अंतर्मनाची शुद्धी, विवेक, संयम आणि आध्यात्मिक मूल्यांची जोपासना हाच खरा आरोग्याचा मार्ग आहे. मन निरोगी असेल तरच जीवन संतुलित, शांत आणि अर्थपूर्ण बनते.

(लेखक संतसाहित्याचे अभ्यासक आहेत.)***

श्रीयश टेक्निकल कॅम्पसमध्ये ऐक्यम २०२५ चे उत्साहात आयोजन

ज्योतिर्मय **साहित्य**
छत्रपती संभाजीनगर ː श्रीयश टेक्निकल कॅम्पसच्या संयुक्त संस्थांच्या वतीने आयोजित भव्य वार्षिक सांस्कृतिक कार्यक्रम ‘ऐक्यम २०२५’ मोठ्या उत्साहात व जल्लोषात पार पडला. विविधता, एकता आणि सांस्कृतिक सौहार्दाचा संदेश देणे हा या कार्यक्रमाचा मुख्य उद्देश होता. ह्यामध्ये अभियांत्रिकी, तंत्रनिकेतन, फार्मसी, एमबीए. एमसीए, आणि आयुर्वेद महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता.

अभियांत्रिकीच्या काग्रंक्रमाचे उदघाटन ग्राईन्ड मास्टरचे एचआर प्रमुख संदीप पिंपळे, तंत्रनिकेतन महाविद्यालयाच्या कार्यक्रमाचे उदघाटन अभिजीत अदवंत, जनरल मॅनेजर

कॉर्पोरेट परचेस मासो ग्रुप, बैजू पाटील, प्रसिद्ध आंतरराष्ट्रीय वन्यजीव छायाचित्रकार तर फार्मसी, आयुर्वेद आणि एमबीएच्या कार्यक्रमाचे उदघाटन हारमन फिनोकेमचे व्हाइस प्रेसिडेंट जितेंद्र चोरडिया तसेच लॉर्ड रिसर्च अँड लाइफ सायन्सेस लॅबचे टेक्निकल डायरेक्टर, सुप्रसिद्ध लेखक, उद्योगतज्ज्ञ डॉ. दत्तात्रय ए. सावंत ह्यांच्या शुभ हस्ते झाले.

कार्यक्रमाची सुरुवात दीपप्रज्वलन व सरस्वती पूजनाने झाली. त्यानंतर विद्यार्थ्यांनी सादर केलेली गणेश वंदना, ‘भारत दर्शन, शिवकालीन महाराष्ट्र, गोंधळ, शास्त्रीय संगीत आणि नृत्य, कांतारा’वर आधारित सादरीकरण, लोकनृत्य, देशभक्तीपर नृत्य आणि विविध संगीत सादरीकरणांनी उपस्थितांची मने

जिंकली. पारंपरिक वेशभूषा, प्रभावी अभिनय व सशक्त संगीताद्वारे लोकसंस्कृती व निसर्गपूजेचा संदेश प्रभावीपणे मांडण्यात आला, ज्याला प्रेक्षकांकडून भरभरून दाद मिळाली. श्रीयश प्रतिष्ठाणचे अध्यक्ष बसवराज मंगरूळे ह्यांनी यशस्वी आयोजनाबद्दल शुभेच्छा दिल्या. तसेच

सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे विद्यार्थ्यांच्या जडणघडणीत असणारे अनन्यसाधारण महत्व आपल्या अभिभाषणात अधोरेखित केले. ह्यावेळी श्रीयश प्रतिष्ठाणचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी कर्नल जाँय डॅनियल, सर्व महाविद्यालयांचे प्राचार्य डॉ. बी. एम. पाटील, डॉ. गणेश तापडीया, प्रा.

संदीप खंडागळे, डॉ. स्वाती इटगी, डॉ. पी. एम. अर्धापुरकर, डॉ. सचिन वानखेडे, प्राध्यापक आणि विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. तीन दिवस चाललेल्या ह्या ‘ऐक्यम २०२५’ कार्यक्रमाने संस्कृती आणि सर्जनशीलतेचा सुंदर संगम घडवून आणला.

नवा सी-५ गट आणि डोनाल्ड ट्रम्प यांचे राजकीय समीकरण

ज्योतिर्मय **साहित्य**
(मागील अंकावरून)
त्यामुळे ते फोडा आणि झोडा या तंत्राचा वापर करून आशियातील तीन महासत्तांना आपल्या प्रभावाखाली आणण्याचा प्रयत्न करत आहेत आणि त्यांच्यामध्ये नकळत स्पर्धाही लावून देत आहेत.

आशिया खंडामध्ये केवळ भारत आणि जपान या दोनच देशांना ट्रम्प यांनी आपल्या नव्या गटात स्थान दिले आहे. आशियातील इतर राष्ट्रांकडे दुर्लक्ष करून ट्रम्प यांनी काय साधले आहे ? त्यांना अमेरिकेशी स्पर्धा करणारा चीन जवळचा वाटतो.

अमेरिकेचे माजी अध्यक्ष रिचर्ड निक्सन यांनी ज्याप्रमाणे रशियाशी मैत्री करून प्रेमसंबंध प्रस्थापित करून नकळतपणे रशियाला अडचणीत आणले, त्याचप्रमाणे डोनाल्ड ट्रम्प चिनी झूंगनशी मैत्री करून आणि त्याला प्रेमाने व स्नेहाने ते नाचवीत आहेत.

चीनशी व्यापार युद्ध झाले. आता पुढे राजकीय युद्ध खेळताना डोनाल्ड ट्रम्प गोल्फचा खेळ करत आहेत. त्यांना चीनला दूर लोटायचे नाही आणि फारसे जवळही घ्यावयाचे नाही. मोठ्या चतुराईने चीनला कसे लहान करता येईल, हा त्यांचा डाव आहे. प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्षपणे चिनी झूंगनला आपल्या पायाखाली ठेवून त्याच्यावर मोठ्या चतुराईने नियंत्रण प्रस्थापित करण्याचा त्यांचा डाव आहे.

नाटो देशांना अमेरिकेने संरक्षण व आर्थिक मदत कमी करून या देशांनी स्वतः आपल्या संरक्षणावर ६५ टक्के अधिक रक्कम खर्च करावा, असा सल्ला दिला आहे आणि २०१७ पर्यंत नाटो देशांनी स्वतः स्वावलंबी व्हावे, अशी अमेरिकेची अपेक्षा आहे. गर्भित स्वार्थासाठी अमेरिका युरोपीय देशांना आता गोंजारणार नाही. त्यांची नाराजी पत्करून ट्रम्प, पुतीन आणि रशियाला

जवळ करत आहेत, हे त्यांच्या अलीकडील काही धोरणांवरून लक्षात येते.

भारताचे वाढते प्रभुत्व सी पाच गटांमध्ये डोनाल्ड ट्रम्प यांनी भारताचा समावेश केला आहे. ही गोष्ट भारताच्या वाढत्या प्रभुत्वाचे लक्षण आहे. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांना वारंवार दूरध्वनी करून आणि भारतावरचे टेरिफ धोरण सौम्य

करण्यासाठी त्यांच्या अलीकडच्या प्रयत्नांवरून असे दिसते की ते भारताला नाराज करू इच्छित नाहीत. कारण भारत हा आता संबंध दक्षिण आशियातील देशांचा नेता बनला आहे. भारताचे वाढते संरक्षण सामर्थ्य आणि अर्थव्यवस्थेची जबरदस्त मुसंडी पाहता ट्रम्प यांनी भारताचे स्थान जगातील पाच प्रमुख देशांमध्ये समाविष्ट केले आहे. डोनाल्ड ट्रम्प यांच्या सी पाच गटांमध्ये भारताचा अग्रभागी समावेश ही बाब महत्त्वाची आहे. भारताने ब्रिक्स व, स्काड, एससीओ, जी-७ तसेच जी-२० इत्यादी व्यासपीठांवर बजावलेल्या महत्त्वपूर्ण कामगिरीमुळे आता अमेरिकेला भारतास आदाराचे स्थान देण्यापासून दुसरा पर्याय नाही. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या काळात गेल्या दहा वर्षात भारताने आर्थिक लष्करी आणि कृषी उद्योग, शिक्षण, संशोधन, आरोग्य, सुरक्षा इत्यादी क्षेत्रांत बजावलेल्या स्पृहणीय ऐतिहासिक कामगिरीचा हा गौरव

आहे. एकाच वेळी चीन, अमेरिका आणि रशिया या देशांशी भारत मुत्सदीपूर्ण संबंध ठेवू शकतो, ही गोष्ट जगाने पाहिली आहे. त्यामुळे ट्रम्प यांच्या लक्षात आले आहे की, भारताला उणे करून अमेरिका नव्या जगात आपले स्थान भक्कम करू शकत नाही. हीच गोष्ट ट्रम्प यांनी भारतावर टेरिफ लादण्यापूर्वी लक्षात घेतली असती तर बरे झाले असते तसेच एकीकडे भारताशी मैत्री आणि दुसरीकडे पाकिस्तानशी जवळीक अशी दुटप्पी चाल करून ट्रम्प अडचणीत येत आहेत. खुद्द अमेरिकेमध्ये त्यांच्या या वाढत्या कोलांटडड्यामुळे जममत त्यांच्या विरोधात जात आहे आणि रिपब्लिकन पक्षाची लोकप्रियता घसरत आहे. ती सावरण्यासाठी सुद्धा ट्रम्प यांना नवी खेळी करावी लागत आहे.

या सर्व चर्चेवरून हे स्पष्ट होते की, ट्रम्प यांनी हे ओळखले की जी-७ गट आता कालबाह्य झाला आहे. नव्या जगामध्ये अमेरिकेचे महत्त्व ओसरत आहे. त्यांच्या एककल्ली तंत्रामुळे ट्रम्प महोदय देशात आणि परदेशात अप्रिय होत आहेत. सरत्या वर्षामध्ये काहीतरी नवे सकारात्मक पाऊल म्हणून त्यांनी सी पाच हा नवा गाभा गट तयार केला आहे. अजून हा गट अंतिम नाही. अमेरिकेच्या व्हाईट हाऊसने राजकीय रणनीती म्हणून त्याची एक चौकट घोषित केली आहे. अशा वेळी तूर्त तरी या गटाकडून फार काही ठोस क्षेत्रांत बजावलेल्या स्पृहणीय भाविकाळाची चाहूल म्हणून नव्या

राजकीय समीकरणाची मांडणी डोनाल्ड ट्रम्प करत आहेत काय, असा प्रश्न त्यातून निर्माण होतो. त्यामुळे सी पाच गटाची नवी पंचकोनी चौकट ही अर्थपूर्ण आहे. या चौकटीचा पाचवा आणि महत्त्वाचा बिंदू म्हणून भारताचा उदय झाला आहे आणि ही गोष्ट भारताच्या वाढत्या राजकीय सामर्थ्याचे प्रतीक आहे, हे प्रामुख्याने लक्षात घेतले पाहिजे. किंबहुना नव्या जगात बलशाली भारत हे स्वप्न साकार होत आहे. “बलसागर भारत होवो, विश्वात शोभुनी राहो” या स्वप्नपूर्तीच्या दिशेने पंतप्रधान नरेंद्र मोदी वाटचाल करत आहेत.

राजकारणात चढ-उतार होत असतात. परंतु, सभोवतीचे राजकीय वास्तव समजून घेवून अमेरिकेने ही नवी रणनीती आखली आहे. मास्को आणि बीजिंगला एकत्र आणून प्रादेशिक पातळीवर स्थैर्य आणण्याचा हा एक प्रयत्न आहे. भारताचे प्रभुत्व वाढले आहे. भारताच्या संरक्षण क्षमतची वाढ आणि विज्ञान तंत्रज्ञानातील क्षमता यामुळे भारत जगात तिसऱ्या स्थानकाकडे मुसंडी मारत आहे.

अमेरिकेच्या सुरक्षा यंत्रणेचा हा ३३ पानी अहवाल नव्या जगातील भारताच्या प्रभुत्वाची साक्ष देणारा आहे, यात शंका नाही.

(लेखक २०१६ ते १९ या काळात जे. एन. यु. विद्यापीठावर महामहोम राष्ट्रपतींचे प्रतिनिधी होते तसेच आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे अभ्यासक व संशोधक म्हणून कार्यरत आहेत.)

आज फिर जीने की तमन्ना है

ज्योतिर्मय **साहित्य**
सकाळी उठून सगळी कामं आवरून ते संध्याकाळी शाळेत पोहचले उद्धाटन झाले लहान मुलांना नाचताना पाहून शांभवी फार आनंदून गेली. तीने स्वतः मुलांचे कौतुक केले, प्रोत्साहन दिले.सुजय आणि ती जेव्हा घरी आले तेव्हा सुजय तिच्या उत्साहीत चेहऱ्याकडे पाहून आश्चर्यचकित झाला.

तो म्हणाला “ तुला इतकी नृत्याची आवड आहे तुला त्याचा अभ्यास आहे हे तू कधीच कळू दिले नाहीस,पण आज एक वेगळीच शांभवी मी पाहिली आहे.स्वतमध्ये रमणारी, मनापासून निखळ आनंद घेणारी शांभवी,“ तो जसे बोलला तशी शांभवी म्हणाली, हो मला नेहमी नृत्य आवडायचं पण माझ्या घरी जुन्या परंपरा, त्यांना हे रुचले नाही शिवाय इथे देखील राजकीय घर्दाट घराणे मग नृत्याचा संबंध दूर वर नाही, म्हणून मनाच्या कोपऱ्यात दाबून ठेवली आहे एक सुप्त इच्छा तीच नृत्य आहे. सुजय ने नुसत ऐकून घेतलं आणि तो बाहेर गेला.

पहाटे पहाटे तो उठून तो आपल्या पतपेढीच्या बाजूला जी रिकामी जागा आहे तिथे मोठा हॉल बांधून घ्यावा या विचारात होता त्याने लगेचच इंजिनिअर ला बोलवून काम चालू केले.छानसा हॉल बांधून झाल्यावर त्यामध्ये सौम्याच्या मदतीने नृत्य भावमुद्रा रेखाटल्या, नृत्याचे संगिता चे सारे साहित्य आणले..त्यांची सजावट केली, काही नृत्य

शिक्षक नेमले, आणि आज त्यांचे उद्घाटन शांभवी त्या वाढदिवसाच्या निमित्ताने ठेवले. सकाळी सकाळी देवपूजा करून शांभवी वाढदिवसाच्या शुभेच्छा स्वीकारत होती सुजय आणि सौम्याने तिला गोड सरप्राइज देण्याचे ठरवले आणि संध्याकाळी तिला हॉल वर आणले त्यांचे उद्घाटन तिच्या हस्ते करण्यात येणार होते.नेमके काय आहे हे तिला कळत नव्हते. तीने मुख्य फरक उघडताच

“मनस्वी“ नृत्याविष्कार कलादालन असे नाव दिसले ते पाहून तीचा आनंद शिगेला पोहोचला.आत जाताच नृत्याची परिभाषा, भाव मुद्रा, साहित्य यांची सुबक मांडणी पाहून मनोमन ती खुदावली आणि सुजय व सौम्या कडे पाहतच राहिली.जुन्या स्मृती जाग्या झाल्या, अनेक उत्साही मुले मुली ह्या कलादालनात प्रवेश घ्यायला उत्सुक होती.तिने मनापासून सुजयचे आभार मानले.आता तिच्या जीवनात नृत्य एक सुप्त इच्छा राहिली नसून जगण्याला नवा अर्थ आला रोज तासभर ती सराव करून लागली..

एकदा घरी असताना तिला सुजयने गुणगुणताना पाहिले “आज फिर तीने की तमन्ना है,“ पावसाचे पाणी अंगावर झेलत गॅलरी मध्ये थिरकणारे तिचे पाऊल आणि हाताच्या

नजाकती सुजय भारावून गेला तिचं चाळिशीतल तारुण्य पाहताना.. हळूच पडद्याआड लपून राहून तिचा चेहरा, आनंद तिचे समर्पित नृत्य भावमुद्रा पाहून तू वेगळ्याच समाधानात स्थित झाला.. कला माणसाला आतून जिवंत ठेवते आज समोरचे दृश्य पाहून तो मनातून सुखावून गेला.

आम्ही तुमचे पुस्तक प्रकाशित करू !

प्रत्येक लेखकाचं एकच स्वप्न असते ते म्हणजे माझ्या कवितांचे, लेखांचे, कथांचे, कादंबरीचे पुस्तकात रूपांतर व्हावे व ते जास्तीतजास्त वाचकांपर्यंत पोहोचावे, मग हे स्वप्न आम्ही पूर्ण करू. उत्कृष्ट छपाई, साजेसे मुखपृष्ठ अगदी कमी वेळेत व अगदी बिनचूक.

मग वाट कसली बघता तुमचे स्वप्न पूर्ण करा ज्योतिर्मय प्रकाशन सोबत.

लगेच कामाला लागा व आम्हाला खाली दिलेल्या नंबरवर संपर्क करा.

ज्योतिर्मय प्रकाशन

■ पुणे ■ छ. संभाजीनगर

संपर्क : 7743 81 8559

ज्योतिर्मया

साहित्याचे विद्यापीठ

ऑनलाईन औषधोपचार

आता सर्वकाही झाले आहे ऑनलाईन मग आजपरंपगत पण घबरेल्ल्या औषधोपचार घ्या, कुठेही जाण्याची गरज नाही, वेळ व पैसा वाचवा 100 % खावीधीर इलाज, गुप्तरोग, शारीरिक थकवा, बऱ्याच गोष्टी कोणताही सांगण्यास तारत वाटते अशा वेळेस फक्त फोनवर तुम्ही सुमया आजार सांगू शकता व द्यावर आयुर्वेदिक पद्धतीने ह्रमाखंड उपचार केला जाईल, पोटातने औषध पाडविल्या जातील, प्रसिद्ध आयुर्वेदचार्य डॉ. शेख ए एच. 37 वर्षांचा अनुभव, 200 पेक्षा अधिक पुस्तकात प्राप्त, 2 लाखपेक्षा अधिक विविध तौरिक समस्यास्त रग्णावर यशस्वी उपचार, आतापर्यंत ५ ऑनरी डॉक्टरेटच्या पदव्या देऊन विविध संस्थांनी त्यांना सन्मानित केलेले आहे. त्याच्या या कार्याची नोंद लंडन बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, ओरासिक बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, एशियन बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, इज्-टू-इन एशिया रेकॉर्ड्स मध्ये विकसी नोंद झालेली आहे. सेक्स विषयक कोणताही प्रॉब्लम असो फक्त एकदा फोन करा व मार्गदर्शन घ्या. व तुमचे प्रश्न सोडवा.

Dr Shaikh A H - 98606 99906

मधुकर बोरीकर
9403061886

जाऊ देवाचिये गावा...

श्रीशैलमल्लिकार्जुन

ज्योतिर्मय **साहित्य**
त्यांच्या अंतरंगात श्रीशैलदेव मला बोलावीत आहे अशी उर्मी जागृत झाली.

अक्का देहातीत होत्या. त्या पूर्ण नम्र अवस्थेत, दिगंबर साध्वी होऊन श्रीशैल पर्वताकडे निघाल्या. जेवणाचे भान नाही.

अंगावर वस्त्र नाहीत, त्याचीही तमा नाही. पूर्णपणे विदेही झालेल्या, परमात्मा एकटाच पुरुष व इतर सर्व स्त्री व पुरुष ही प्रकृती हा भाव त्यांचे मनात उसावला होता. हा देह म्हणजे मी नाही ही भावना पक्की झालेल्या अक्का जंगलातून पायी अनवाणी चालत निघाल्या निघाल्या. मुखात अखंड शिवनाम त्याच बेभान अवस्थेत त्या चालत राहिल्या.रस्त्यात काटे कुटे होती. जंगली श्वापदे होती. यांची परवा त्यांनी केली नाही. त्यांच्या साधनेमुळे त्यांना रस्त्यात या श्वापदांचा काही त्रासही झाला नाही. असे म्हणतात, रात्रीच्या वेळी त्या चालत असताना एक दैवी प्रकाश त्यांना मार्गदर्शन करीत असे. नंतर अक्कांचे उर्वरित आयुष्य श्रीशैल पर्वता वरच गेले. श्रीशैल पर्वतावर एका अत्यंत अरुंद गुहेत त्यांनी साधना आरंभ केली. समाधित ही त्यांना भगवंताचे पूर्ण दर्शन झाले नाही. तेव्हा त्या म्हणाल्या माझ्यात राहणाऱ्या मल्लिकार्जुना मला दर्शन दे. तेव्हा गुहेच्या शेवटी त्यांना निळसर रवेत प्रकाश दिसला. ती शिव तत्त्वाची उपस्थिती असल्याचे चिन्ह होते. तसेच त्याचवेळी त्या गुहेत अचानक जाई मोगरा अशा फुलांचा दिव्य सुगंध पसरला हे पार्वती माता तिथे उपस्थित असल्याचे चिन्ह होते. अक्कांनी आपले संपूर्ण जीवन साधनेत व्यतीत केले व त्यांनी तिथेच देहत्याग केला.

आपण या दिव्य स्थानाला भेट देवू तेव्हा या साध्वीच्या समाधीवर न विसरता जावयास हवे. या महान योगिनीच्या चरणावर वंदन करून हीच मांगणी मागूया की तिची कृपेची दिव्य किरणे आम्हास प्राप्त होवोत.

जय मल्लिकार्जुन शिवप्रभु
जय ब्रम्हरंभामाता भवानी

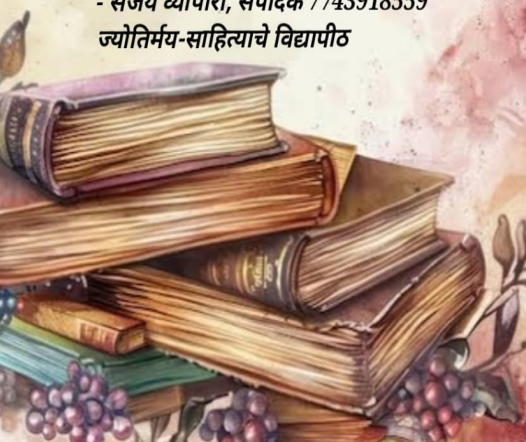
साहित्यिक मित्रांनो,
आता लिहा बिनधास्त कारण आता तुमच्या साहित्याला प्रकाशित करण्यासाठी आले आहे एक भव्य व्यासपीठ

ज्योतिर्मया

साहित्याचे विद्यापीठ

"ज्योतिर्मय" साहित्याचे विद्यापीठ.
साहित्यावरील प्रत्येक घटना, कथा, कविता, लेख, परीक्षण, पुस्तकार, संमेलन प्रत्येकाची नोंद आम्ही घेणार, मग विचार कसला करता! हो जाओ शुरु....
या व्यासपीठावर तुमचे सर्वांचे स्वागत आहे.
- संजय व्यापारी, संपादक 7743918559
ज्योतिर्मय-साहित्याचे विद्यापीठ

ख़ास नगरपालिका/नगर पंचायत निवडणुकीसाठी तयार केलेल्या वेगळ्या शैलीतील उत्साही व
“आकर्षक प्रचार गीतांसाठी”
तालुका व जिल्हा पातळीवर स्मार्ट डायनॅमिक व
होतकरु मार्केटिंग पार्टनर्स पाहिजे आहेत
“कमिशन बेसिसवर लगेचच कमाईची सुवर्णसंधी”
संपर्क :9175669278

नितडणुक २०२५

